

Sleutel voor aanpak knelpunten ligt in regio's - René Verhulst en Henk Kievit

Reformatorisch Dagblad

17 augustus 2022 woensdag

Voor de aanpak van onder andere de stikstofcrisis moet het kabinet de kennis en kunde in de regio's benutten. Waarom zitten die niet bij Remkes? Regio Foodvalley is er klaar voor.

Het vorige kabinet-Rutte begon met het stimuleren van regionale samenwerking. Er kwamen vele miljoenen beschikbaar voor verdere innovatie en regionale economische (MKB) structuur, voor circulaire landbouw, gezondheid, voedsel, energie en onderwijs.

Op de website van de regiodeals schrijft het rijk zelf: „Elke regio telt; het gaat pas echt goed met Nederland, als het overall in Nederland goed gaat. Elke regio is uniek en kent haar eigen kansen en uitdagingen. Die pakken we op door gebruik te maken van de kennis en kunde van de mensen in de regio zelf. Omdat regionale uitdagingen om regionale oplossingen vragen." Waarom nu dan niet? Er zitten geen regio's bij Remkes aan tafel. Een gemiste kans!

Gebiedsgericht

In het gemeentelijk samenwerkingsverband Regio Foodvalley (circa 355.000 inwoners) komen alle transitie-opgaven bij elkaar: landbouw, natuur, wonen en energie. Al vier jaar worden er miljoenen geïnvesteerd in circulaire landbouw, bedrijfsinnovaties en gezonde leefpatronen en voeding. Landbouworganisaties, universiteiten, ziekenhuizen, het bedrijfsleven, gemeenten en provincies werken, met het rijk, hard samen in het zoeken naar oplossingen voor de regionale praktijk. In deze landbouwintensieve regio wordt flink gewerkt op het gebied van stikstof en fijnstof. Het rijk wil graag een gebiedsgerichte aanpak stimuleren.

Wij zijn beiden intensief bij de regiodeals betrokken. Onze oproep is daarom: gebruik alstublieft de regiokennis van de Gelderse Vallei en die van alle andere regio's!

We moeten uit de tegenstelling zien te komen. Eeuwenlang had de stad het platteland in de greep. De stad exploiteerde de omgeving. Alle producten (graan, wol, zuivel enzovoort) werden opgekocht, terwijl het platteland belastingen betaalde en stedelijke producten zoals zout verplicht moest afnemen. Het zout van toen is de windmolen van nu.

De controverse rond stikstof en de energietransitie past in een eeuwenoud beeld dat nu onvoldoende herkend wordt. Wanneer we dat wél doen, liggen oplossingen binnen handbereik, zeker wanneer regio's zelf initiatieven kunnen nemen.

Waarom geen cake?

Ooit woonden er wat mensen rond een dam in het riviertje de Amstel, net als wat zuidelijker bij een dam in de Rotte. Ergens bij het Buitenhof stond een bescheiden kasteel van de graven van Holland. Op de hoge delen van de Lage Landen (het huidige Gelderland, Overijssel, Brabant en Drenthe) bestond al geruime tijd een bloeiende economie. De eerste boerderijen kwamen daar een paar duizend jaar geleden. De woeste gronden werden

gemeenschappelijk ontgonnen. Hechte dorpsgemeenschappen ontstonden. Een groeiende voedselproductie was het gevolg. De politieke macht bleef bij de adel, de elite en vooral de stedelingen. Die laatsten bepalen nu hoe vraagstukken rond wonen, energietransitie en stikstof worden beantwoord, zonder daar zelf de gevolgen van te ondervinden.

De Franse Revolutie begon met een tekort aan brood. Koningin Marie Antoinette vroeg zich verbaasd af waarom men dan geen cake at? Die houding zien we nog wel in reacties in landelijke dagbladen.

Langzaam kwam de afgelopen jaren het onbehagen naar de oppervlakte. Dat uitte zich in blokkeerfriezen, verzet tegen de wolf in de achtertuin, protest tegen coronamaatregelen (voor kerken) en blijvende aversie tegen asielzoekers. Brullende tractoren en brandende hooibalen deden de rest.

Hecht fundament

De Franse historicus Jacques Le Goff schrijft de bloeiperiodes in de middeleeuwen en ook daarna niet toe aan de steden, maar aan de dorpsgemeenschappen. Die vormden toen (veelal ook nu) een hecht moreel en economisch fundament. Het middeleeuwse verzet tegen onder meer de feodale belastingen lijkt vergelijkbaar met het verzet tegen windmolens en de stikstofmaatregelen. Die zijn bedacht door mensen die ze nodig vinden, niet door mensen die daardoor toekomstperspectief en mogelijk een familiebedrijf verliezen.

Daarom verdient een gebiedsgerichte, regionale aanpak met oog voor sociaal-culturele lokale verhoudingen veel meer aandacht. Die moet minstens zo sterk meetellen als internationale verhoudingen, een gezonde natuur en bodem, waterrichtlijnen en het milieu. Erken daarom dat de "ommelanden" meer tijd nodig hebben voor aanpassingen. Ga daarmee vooral gezamenlijk aan het werk. Benut de kennis die de tientallen regiodeals hebben. Vorm in Nederland met empathie en niet egocentrisch een nieuw economisch fundament, zoals die dorpsgemeenschappen al heel lang doen.

Ga dus terug naar de tekentafel en start opnieuw. Bouw aan vertrouwen, verbindend handelingsperspectief en gedeeld eigenaarschap. Gebruik de ondersteuning van lokale en regionale instituties. Zorg voor een wettelijk draagvlak en laat de tegenstellingen niet ernstiger worden. Boeren, burgers en buitenlui hebben veel goodwill, kracht en inspiratie voor gezamenlijke oplossingen van de problemen rond de landbouw- en energietransitie en de asiel- en wooncrisis. Laat de regio's mede aan zet zijn. Regio Foodvalley is er klaar voor!

René Verhulst is burgemeester van Ede en voorzitter van Regio Foodvalley, Henk Kievit is hoogleraar aan Nyenrode en lector aan de CHE op het gebied van ondernemerschap en regionale ecosystemen.